

שר הפנים
Minister of Interior

י"ב בסיוון תשפ"ד
18 ביוני 2024
0600-1092-2024-0000823

לכבוד,
חה"כ יצחק פינדרוס

הנדון: מענה לשאלתה מספר 1605 בנושא: הכרת רשות האוכלוסין בסמכות בתי הדין הרבניים

בקשות לאשרת עולה המוגשות בחו"ל נבחנות על ידי הגופים האמונים על בחינת הזכאות למעמד עולה לפי ההגדרות הקבועות בחוק השבות, כפי שפורשו בפסיקה, ובשים לב לתשתית העובדתית הנדרשת לשם קבלת החלטה מנהלית שיש לה השלכות משמעותיות ורגישות כזכאות למעמד עולה ולאזרחות ישראלית. באופן דומה, כאשר רשות האוכלוסין נדרשת בישראל לבקשות למתן מעמד עולה מכוח חוק השבות, הרי שהיא פונה לגופים האמונים על בחינת הזכאות מכח שבות (הסוכנות היהודית ונתיב, בהתאם למדינת המוצא של מבקש המעמד). עניין זה מוסדר בנהלי רשות האוכלוסין וההגירה בהם נקבע כי לצורך קביעת זכאות לעליה מכוח חוק השבות, תפנה הרשות לסוכנות היהדות/נתיב. יודגש כי קביעת הזכאות לפי חוק השבות, אינה מהווה בהכרח קביעת יהדותו של המבקש אלא קביעה של זכאותו מכוח חוק השבות, בהתאם לקבוע בחוק זה, ולהגדרת "יהודי" שבו, ולמפורט לעיל.

כאשר לשאלתך בנוגע למסמכים אשר הוצאו ע"י בית הדין הרבניים ולתוקפם באשר לקביעת זכאות, אציין כי לפי חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953, סמכותם של בתי הדין הרבניים היא לשפוט בהתאם לדין תורה בענייני נישואין וגירושין של יהודים, בהתאם לסמכותם נדרשים בתי הדין הרבניים לא אחת להכריע בדבר יהדותו של אדם לצורך ענייני נישואין. במהותה, קביעת בית הדין בדבר יהדותו של אדם אינה קביעה לכל דבר ועניין, אלא קביעה לצורך העניינים שבסמכותו.

לצד זאת, קובע סעי' 3א לחוק מרשם האוכלוסין (להלן: "החוק"), כפי שתוקן ע"י הכנסת בשנת 2012 את הנסיבות המדויקות שבהן פסק דין של ב"ד רבני ישמש אסמכתא לשם רישום תושב כיהודי במרשם האוכלוסין, זאת בנוסף לנפקותו לענייני נישואין וגירושין. בעוד שבמסגרת תיקון סעיף 3א לחוק מרשם האוכלוסין כאמור, נקבע באלו נסיבות ישמש פסק דין של בתי הדין הרבניים אסמכתא לרישום תושב כיהודי במרשם האוכלוסין, הכנסת נמנעה מלקבוע את נפקותו של פסק דין של בית דין רבני בעניינים אחרים. בכך קבעה הכנסת, למעשה, כי פסק דין הקובע יהדות של בית הדין הרבני שניתן בענייני נישואין וגירושין לא ישמש כראיה חותכת בתחומים אחרים שאינם מרשם האוכלוסין, כגון קביעת הזכאות לשבות.

שר הפנים
Minister of Interior

הכנסת גידרה את סמכותם של בתי הדין הרבניים בסעיף 3א לחוק מרשם האוכלוסין לא רק בהתאם לגדר סמכויותיהם, אלא גם בשל השוני המהותי שיש בין הגדרת "יהודי" ואופן הוכחתו על פי ההלכה, אשר מחייבת את בתי הדין הרבניים, לבין הגדרתו של מונח זה בחוק השבות. סעיף 4ב לחוק השבות מגדיר יהודי כ-"מי שנולד לאם יהודייה או שנתגייר, והוא אינו בן דת אחרת", זו אינה הגדרה הלכתית.

לאור המפורט לעיל, בנוגע לחוק השבות – פסק דין של בית הדין הרבני הינו ראיה לבחינת זכאותו של אדם, אך הוא אינו מחייב.

בכבוד רב,

חה"כ משה ארבל

שר הפנים